Изх. № 255/11.11.2026 г.

ДО
Г-Н ГЪЛЪБ ДОНЕВ,
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА ТРИСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО

КОПИЕ
Г-ЖА ВАСКА ШУШНЕВА,
СЕКРЕТАР НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА ТРИСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Относно: Проект на Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2027 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ДОНЕВ,

Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) разгледа проекта на Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2027 г., мотивите и придружаващите го разчети. Оценката ни относно законопроекта изхожда от необходимостта да се възстанови финансовата устойчивост на осигурителната система, да се укрепи връзката между осигурителния принос и получаваните права и да се насърчи трудовата активност при нарастващ недостиг на работна сила.

I. Финансова рамка и положителни решения

Общите разходи и предоставени трансфери по бюджета на ДОО за 2027 г. са планирани на 16 527,5 млн. евро, или с 1 261,7 млн. евро (8,3%) повече от бюджета за 2026 г. Собствените приходи нарастват от 8 520,8 млн. на 9 510,0 млн. евро (+11,6%), главно поради увеличение на осигурителните постъпления. Разходите за пенсии, без капиталовия трансфер за пенсионни права, достигат 14 668,2 млн. евро — с 1 164,3 млн. евро (8,6%) повече, и формират близо 89% от общите разходи.

Общите трансфери от централния бюджет достигат 7 017,4 млн. евро, или 42,5% от общите разходи и трансфери по ДОО. От тях 6 717,1 млн. евро са допълнителният трансфер за покриване на недостига, което е с 237,4 млн. евро повече спрямо 2026 г., но делът на този трансфер намалява от 42,5% през 2026 г. на 40,7% през 2027 г., което е положително. От друга страна балансът на бюджета на ДОО не може да се основава само на растящи осигурителни основи и трансфери от

държавния бюджет като се има предвид, че при прогнозирани 2,924 млн. осигурени лица и 2,080 млн. пенсионери съотношението е едва около 1,41 осигурени на един пенсионер и това съотношение ще се влошава в следващите години.

АИКБ оценява положително запазването на общите ставки на осигурителните вноски за фондовете на ДОО. Същевременно отчитаме специалните промени за определени категории осигурени лица, включително допълнителните 3 процентни пункта за сметка на осигурителя за определени държавни служители при първа и втора категория труд.

Подкрепяме продължаващото, предвидено в действащото законодателство повишаване на възрастта и стажа за пенсиониране, ежегодното преизчисляване на пенсиите при придобит допълнителен осигурителен стаж и постигнатото съгласие за нов механизъм за определяне на минималната работна заплата по обективни социално-икономически критерии.

Като положителна мярка откроваме увеличението от 50% на 75% на обезщетението при неизползване на отпуските за майчинство и отглеждане на дете, което стимулира връщането на работа.

Приемаме като частичен напредък отпадането на COVID добавката за новоотпуснатите пенсии с разчетена икономия от 17,8 млн. евро.

Положително оценяваме и запазването на нулевата вноска за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“.

II. Пенсионна система

Основният нерешен проблем на пенсионната система остава отслабената връзка между осигурителния принос и размера на пенсията. Проектът запазва административно определената минимална пенсия за осигурителен стаж и възраст и предвижда увеличението ѝ от 347,51 евро на 374,62 евро от 1 юли 2027 г. Така лица със съществено различен осигурителен принос могат да получават еднакъв размер на пенсията, което обезценява продължителното осигуряване върху действителните доходи. АИКБ последователно настоява социалната гаранция за минимални доходи на възрастните хора да бъде отделена от осигурителната пенсия. Пенсионното право следва да се определя според приноса, а подпомагането на действително нуждаещите се да се осигурява чрез социалната система след оценка на доходите, имуществото и потребностите, при правно издържан преход и защита на придобитите права.

Необходимо е плащанията и добавките със социален, а не с осигурителен характер да бъдат ясно разграничени и постепенно изведени от пенсионната система. Такива са социалните пенсии и част от добавките, включително за ветерани и репресирани лица. Финансирането им от държавния бюджет не променя обстоятелството, че се администрират заедно с осигурителните пенсии и усложняват оценката на действителния осигурителен резултат. Запазването на COVID добавката в заварените пенсии също продължава да нарушава тази разграничителна линия. Подходът за отделянето ѝ следва да отчита придобитите права и правната сигурност.

Нарастването на пенсионните разходи има и отчетлив автоматичен компонент. Само целогодишният ефект от увеличенията, влезли в сила през юли 2026 г., е 513,1 млн. евро, а предвиденото осъвременяване през юли 2027 г. и свързаните с него минимални размери и добавки водят до допълнителни 552,6 млн. евро. По мотивите средният размер на пенсията на пенсионер нараства номинално с 8,1%, а реално с 3,9%, при прогнозна средногодишна инфлация от 4,0%. АИКБ счита, че механизмът по чл. 100 от КСО следва да се преразгледа в рамките на цялостна пенсионна реформа, като до възстановяването на устойчивостта приоритет бъде компенсирането на

инфлацията, а допълнителната социална подкрепа се насочва към нуждаещите се, вместо да се предоставя без оглед на доходите.

Реформата следва да включва ускоряване на поетапното повишаване на пенсионната възраст и обвързването ѝ с демографските процеси и очакваната продължителност на живота, стимули за работа след придобиване право на пенсия и укрепване на капиталовия втори стълб. АИКБ не приема проблемите на разходопокривната система да се решават за сметка на отслабване на капиталовото пенсионно осигуряване.

III. Осигурителна тежест и равнопоставеност

АИКБ не подкрепя увеличението на максималния месечен осигурителен доход до 2 400 евро и механичното повишаване с 6,4% на минималните осигурителни доходи по икономически дейности и квалификационни групи професии. Поддържаме искането за пълното премахване на диференцираните минимални осигурителни прагове като остарял административен механизъм. Вноските следва да се дължат върху действително получаваните възнаграждения при общите законови граници, а укриването на доходи да се ограничава чрез ефективен контрол, вместо чрез административно повишаване на осигурителните основи за коректните работодатели.

Подкрепяме принципно въвеждането на лични осигурителни вноски за държавните служители и заетите по Закона за съдебната власт като стъпка към еднакви правила за публичния и частния сектор. Не приемаме обаче пълното компенсиране на личните вноски чрез увеличение на брутните възнаграждения с цел запазване на нетния доход. Това отслабва икономическия ефект от промяната в осигурителния режим и може да увеличи бюджетните разходи и бъдещите осигурителни права.

IV. Обезщетения за безработица и отглеждане на дете

АИКБ не подкрепя повишаването на минималното дневно обезщетение за безработица от 9,21 евро на 13,00 евро (+41,2%) и на максималното — от 54,78 евро на 60,76 евро (+10,9%). Допълнителният разход за двете мерки е 20,4 млн. евро, при прогнозиран излишък във фонд „Безработица“ от 45,1 млн. евро. В условията на ниска безработица и траен недостиг на работна сила приоритет следва да бъдат активирането на неработещите, придобиването на търсени квалификации и по-бързото завръщане към заетост. Осигурителната защита при загуба на работа трябва да се запази, но увеличаването на праговете без оценка на ефекта върху стимулите за труд не е обосновано.

Не подкрепяме увеличаването на обезщетението за отглеждане на дете до двегодишна възраст от 398,81 евро на 450 евро. България предоставя 410 календарни дни обезщетение за бременност и раждане в размер на 90% от съответния осигурителен доход при законовите ограничения, последвано от 2 месеца платен отпуск за отглеждане на дете до две години. Продължителното отсъствие от работа носи риск от загуба на професионални умения и затруднява връщането на родителите на пазара на труда. При недостиг на кадри не е оправдано допълнителният ресурс да се насочва приоритетно към насърчаване на по-дълго отсъствие от работа. Затова подкрепяме увеличението от 50% на 75% на обезщетението при неизползване на съответния отпуск и настояваме то да бъде съчетано с достъпни детски ясли и градини, гъвкава заетост и реални възможности за съвместяване на професионалните и семейните задължения. Разчетените допълнителни 26,4 млн. евро за промените при майчинството обхващат и двете мерки и не следва да се приписват само на увеличението до 450 евро.

V. Медицинска експертиза и контрол върху осигурителните плащания

АИКБ оценява положително предвидените в общата бюджетна рамка мерки за по-добър контрол върху достъпа до лична помощ с прогнозен ефект 228,3 млн. евро и подкрепя посоката към реформа на ТЕЛК/НЕЛК, за която работодателските организации настояват от години. Целта следва да бъде преминаване от оценка, съсредоточена преимуществено върху процента на увреждане, към комплексна оценка на запазената работоспособност, функционалните възможности и необходимата подкрепа за трудова реализация. Това не означава ограничаване на правата на хората с увреждания, а по-справедлива оценка и насочване на помощта съобразно действителните потребности.

Продължаваме да настояваме за преразглеждане на задължението работодателите да изплащат първите два работни дни от временната неработоспособност, доколкото за този осигурителен риск се внасят осигурителни вноски. Оценяваме положително предвидения достъп на осигурителите до електронната информация за издадените болнични листове, за който АИКБ настоява последователно. Считаме обаче за необосновано отлагането на мярката до 1 януари 2028 г. и предлагаме достъпът да бъде осигурен още през 2027 г. с конкретен график за техническото изпълнение, гаранции за защита на личните данни и ефективен контрол срещу злоупотреби.

VI. Заключение и позиция на АИКБ

Проектът съдържа положителни решения като запазване на основните осигурителни ставки, относително намаляване на зависимостта от допълнителния бюджетен трансфер, насърчаване на връщането на работа след майчинство и стъпки към равнопоставеност и по-добър контрол, но положителната оценка на тези мерки не променя основния извод, че пенсионната система продължава да смесва осигурителни права със социални плащания и да увеличава разходите си без достатъчно устойчива приходна основа.

Поради изложеното **Асоциацията на индустриалния капитал в България се въздържа от подкрепа на проекта на Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2027 г.** Финансовата устойчивост на ДОО трябва да се постига чрез повече заетост, осигуряване върху действителните доходи и справедливи правила, а не чрез постоянно увеличаване на зависимостта от държавния бюджет.

С УВАЖЕНИЕ,

/П/

РУМЕН РАДЕВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА АСОЦИАЦИЯТА НА ИНДУСТРИАЛНИЯ КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ